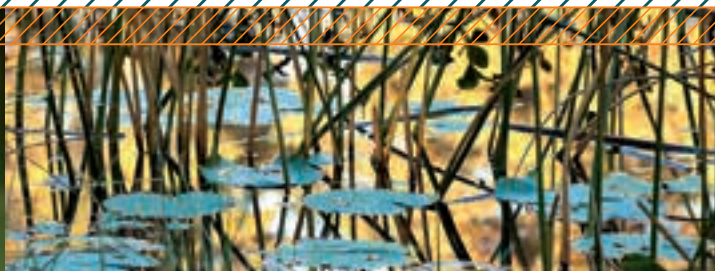

Jaarverslag 2009

Samenwerkingsverband
Nationale Parken

Voorwoord

Terugkijkend op het jaar 2009 kunnen we constateren dat goede vorderingen zijn gemaakt op onze thema's en de daarbij behorende projecten uit ons beleidsplan.

De onderlinge samenwerking van de nationale parken is weer sterker geworden en daarnaast heeft de internationale samenwerking, via de Europese federatie voor nationale parken - Europarc Federation - een nieuwe impuls gekregen.

De Europarc jaarconferentie die in Zweden plaatsvond in het kader van het 100-jarig bestaan van nationale parken in Europa, was voor een grote Nederlandse delegatie een goede gelegenheid kennis en ervaring uit te wisselen met de Europese zusterparken.

De Natuurkwaliteitsimpuls, die het SNP in februari 2008 lanceerde, heeft in een kleine twee jaar tijd al flinke resultaten opgeleverd. Van de 44 projecten uit het Manifest Natuurkwaliteitsimpuls zijn 32 projecten in voorbereiding genomen of is de uitvoering al gestart. Ruim 36 miljoen euro is voor deze projecten binnen gehaald of toegezegd. Een mooi resultaat!

Juist de start van de kwaliteitsimpuls riep de vraag op of de nationale parken met hun bestuurlijke organisatie voldoende zijn toegerust om de grote ambities waar te maken. Om antwoord op die vraag te krijgen is een onderzoek gedaan naar de bestuurlijke organisatie van de parken.

De onderzoeksrapportage van bureau Pro Facto geeft aan dat juist de huidige bestuursvorm van een Overlegorgaan van bij de parken betrokken partijen, een stevige basis is voor de realisering van projecten in de parken.

De aanbevelingen die bij het rapport zijn gedaan om de structuur nog te versterken, zullen worden opgepakt. Ook voor het SNP zijn de gedane aanbevelingen een ondersteuning en een stimulans bij ons werk.

Het verschijnen van het eerste exemplaar van het NP-Magazine in september 2009 betekende een belangrijke stap vooruit bij de profilering van de nationale parken naar de provincie- en gemeentebestuurders en andere beleidsbepalers. Voor de onderlinge kennisuitwisseling tussen de parken kan het magazine een goede bron zijn.

Veel dank zijn wij verschuldigd aan allen die in 2009 hebben bijgedragen aan de goede ontwikkeling en samenwerking van onze parken.

Huizen, februari 2010

Frieda van Diepen-Oost
voorzitter SNP

Manifest Natuurkwaliteitsimpuls

Één van de speerpunten van het Samenwerkingsverband Nationale Parken is verbetering van de natuurkwaliteit in de parken. Met het oog daarop is, in overleg met onze partners, in 2007 het Manifest Natuurkwaliteitsimpuls opgesteld. Het manifest bevat een oproep aan overheden en andere instanties om financiële middelen vrij te maken voor de versterking van de natuurkwaliteit én een overzicht van 44 projecten die de parken willen uitvoeren. Het gaat daarbij om maatregelen op het gebied van inrichting en beheer, ecologische verbindingen, ontsnippering, waterkwaliteit en vernatting.

In het najaar van 2009 is de stand van zaken m.b.t. de realisatie van de projecten uit het Manifest in kaart gebracht. Geconstateerd kon worden dat:

- Bij 9 projecten met de uitvoering een begin was gemaakt. Het betreft o.m. enkele grote projecten in het Dwingelderveld en Zuid-Kennemerland.
- M.b.t. 23 projecten voorbereidingsactiviteiten gaande zijn zoals overleg met stakeholders, uitvoeren onderzoeken, planvorming, zoektocht naar financiering, e.d..
- M.b.t. de overige projecten (nog) geen vorderingen zijn gemaakt en/of geen gegevens zijn ontvangen.
- Van de totaal benodigde € 120 miljoen in twee jaar tijd een derde gedeelte in de vorm van financiële toezeggingen en garanties op de plank gekomen is.

Naar aanleiding van de voortgangsrapportage is besloten een compacte publicatie te maken over enkele aansprekende projecten, om de betekenis van de kwaliteit-impuls breder te kunnen uitdragen.

Profilering van de parken en het stelsel

Invoering nieuwe SNP-huisstijl

In het Strategisch Meerjarenplan is sterkere profilering van de parken - en daarmee van het stelsel - als een belangrijke doelstelling opgenomen. Om de herkenbaarheid en daarmee de bekendheid van de Nationale Parken te vergroten is in 2009 verder gewerkt aan de invoering van de nieuwe huisstijl en het overzetten van de *websites* van de parken naar een vernieuwd format dat bij die huisstijl aansluit. Eind 2009 hadden 16 parken een nieuw logo vastgesteld en 8 parken de overgang naar de nieuwe website gemaakt.

Huisstijlgids

Via de werkgroep Communicatie zijn diverse aanvullingen op de zgn. huisstijlgids tot stand gekomen. Deze gids, die digitaal beschikbaar is op de SNP website, kunnen de parken gebruiken om hun producten - briefpapier, rapporten, brochures, vlaggen, borden en andere uitingen - op een eenduidige wijze vorm te geven.

Bebording

Op het "dossier" bebording is een belangrijke stap vooruit gezet dank zij de pilot die voor het NP Weerribben-Wieden is uitgevoerd. Daarin is voor het eerst concreet uitwerking gegeven aan de principes voor bebording die in het Afsprakenkader Zichtbaarheid van 2006 zijn opgenomen¹. De uitwerking zal in modelmatige vorm aan de huisstijlgids worden toegevoegd, opdat ook andere parken deze kunnen gaan gebruiken.

---

¹ In NP Utrechtse Heuvelrug waren eerder uniforme toegangsborden met alle eigenaren overeengekomen, waarbij het Afsprakenkader Zichtbaarheid nog niet als vertrekpunt kon worden toegepast.

Het NP-magazine

Een belangrijk, nieuw initiatief in 2009 vormde de uitgave van het NP-magazine, bedoeld om in de politiek, bij bestuurders, beleidsmakers en (potentiële) partners, meer draagvlak en steun te mobiliseren voor projecten en plannen van de Nationale Parken.

Het eerste nummer van dit magazine is in september met enige trots gepresenteerd aan de Minister van LNV Gerda Verburg en in december is een tweede nummer uitgebracht. Het is de bedoeling, zodra daarvoor de middelen gevonden zijn, te komen tot een uitgave die vier keer per jaar verschijnt.

De Minister van LNV neemt eerste exemplaar van het NP-magazine in ontvangst. Van links naar rechts de heren Van Ommering (LNV/NLP), Bunt (IVN), Heijkoop (DB-SNP), De Jong (IVN), Guther de Geus (De12Landschappen), mw Van Diepen-Oost (DB-SNP), mw. Verburg (Minister LNV), de heren Sneep (SNP), Van Notten (FPG), Van Brouwershaven (LNV/NLP) en Borsje (SNP).

Strategisch Communicatieplan

Vanuit de werkgroep Communicatie is het initiatief genomen om eerder opgestelde documenten over communicatie in het SNP beleid bijeen te brengen in één integraal stuk: een strategisch Communicatieplan voor de periode 2010-2014. In de werkgroep was geconstateerd dat er weliswaar over veel zaken overeenstemming bestond en mogelijk was, maar dat een gezamenlijk vastgesteld kader nog ontbrak. Aan Bureau Van Loosdrecht is daarom gevraagd een dergelijk stuk op te stellen om daarmee de beschikking te krijgen over een gemeenschappelijke leidraad voor alle communicatieprocessen. Het concept voor het strategisch Communicatieplan is in november voor een consultatieronde onder alle partners uitgezet. In het voorjaar van 2010 zal het hopelijk kunnen worden vastgesteld.

Fotowedstrijd

Een bijzondere actie om aan de parken meer bekendheid te geven was de fotowedstrijd die samen met het maandblad Grasduinen is georganiseerd i.v.m. “100 jaar Nationale Parken”. In de maanden april en mei zijn de lezers van dit blad opgeroepen om hun favoriete plekken in de parken op foto’s vast te leggen. Met de wedstrijd wilde het SNP aandacht geven aan het feit dat het precies een eeuw geleden was dat (in Zweden) de eerste Nationale Parken van Europa waren ingesteld. In totaal zijn 1300 inzendingen ontvangen, waaruit begin oktober drie winnende foto’s zijn uitgekozen. Dank zij deze wedstrijd hebben de parken meerdere keren aandacht gekregen in het veel gelezen blad Grasduinen.

De winnende foto “Zonsopkomst op de Posbank”

Vergroting bewustzijn en verantwoordelijkheid

Van oudsher hebben de parken mede ten doel via educatie en voorlichting bij te dragen aan de vergroting van het bewustzijn en de verantwoordelijkheid voor de natuur. Bij de realisatie van deze doestelling speelt IVN een centrale rol. Het SNP ondersteunt IVN in de uitvoering van die rol door periodieke monitoring van het *Basispakket* Voorlichting en Educatie, dat in alle parken een gelijkwaardig aanbod van V&E-activiteiten garandeert.

Daarnaast helpt het SNP mee bij de ontwikkeling van een *Pluspakket V&E*. De bedoeling hiervan is parken te stimuleren en ondersteunen bij het introduceren van vernieuwingen op het gebied van V&E. In dat verband heeft IVN onder meer het concept ontwikkeld van cursussen “*Gastheerschap voor horeca- en recreatieondernemers*”. Deze cursussen hebben ten doel toeristisch-recreatieve ondernemers in en nabij de Nationale Parken van adequate kennis en informatie te voorzien ten behoeve van hun gasten. Uitgangspunt voor de cursussen is dat goede samenwerking tussen ondernemers en Nationale Parken voor beide partijen profijtelijk is.

Eind 2009 is de cursus in 12 parken één of meerdere keren georganiseerd. Telkens waren de reacties van ondernemerszijde zeer positief. Dat bleek onder meer uit het feit dat hier en daar wachtlijsten voor deelnemers moesten worden aangelegd.

In het kader van het pluspakket is ook de uitwerking van het idee van een “Rondje Nationale Parken” opgepakt. In opdracht van de provincie Fryslân en met een bijdrage van het SNP, onderzoekt IVN de mogelijkheden om de noordelijke parken d.m.v. een integraal, nieuw educatief- en belevingsconcept meer met elkaar te verbinden.

In het verslagjaar zijn voorts voorbereidingen getroffen om het vrijwilligerswerk in de parken meer in de aandacht te plaatsen. De Vereniging Natuurmonumenten heeft aangeboden daarvoor een workshop te organiseren. Realisatie hiervan is gepland in het voorjaar van 2010.

Kennisuitwisseling en vernieuwing

Sinds het begin van de samenwerking vormt de uitwisseling van kennis en ervaringen een belangrijke doelstelling van het SNP. De laatste jaren worden daartoe jaarlijks onder meer workshops georganiseerd. In 2009 hebben de volgende *twee workshops* plaatsgevonden:

- Duurzame Recreatie in Nationale Parken (coproductie Staatsbosbeheer / SNP)
- Deze bijeenkomst vond plaats op 15 oktober in Driebergen en trok ruim 55 deelnemers. Centraal stond de vraag hoe ervoor te zorgen dat de Nationale Parken zich ook d.m.v. hun recreatieve voorzieningen kunnen onderscheiden van ‘gewone natuurgebieden’. En voorts: is het mogelijk een soort standaard voor duurzame recreatie in de Nationale Parken te formuleren?
- Drie inleiders presenteerden hun visie op wat recreanten anno 2010 verwachten en op wat je wel en niet moet doen om aan die verwachtingen tegemoet te komen.
- De discussie die vervolgens ontstond heeft geen pasklaar antwoord opgeleverd op de gestelde vragen, maar wel veel stof om verder over na te denken én meerdere suggesties die zich lenen voor toepassing in de parken.
- Nationale Parken en verwerving van eigen inkomsten
- Om ervaringen uit te wisselen over fondsenwerving en om nieuwe ideeën terzake op te doen is op 19 november een workshop gehouden in het NP De Hoge Veluwe (Otterlo). Dit keer waren er vier sprekers om de bijna 40 deelnemers deelgenoot te maken van hun ervaringen met het genereren van inkomsten “uit de markt”. De Hoge Veluwe, De Hoge Kempen, Weerribben-Wieden én het Goois Natuurreservaat, lieten stuk voor stuk zien wat er zoal mogelijk is in dit vlak en dit gaf aanleiding tot een geanimeerde discussie met de zaal. Daarin kwam o.m. naar voren hoe belangrijk het is te werken aan allianties met ondernemers in (de omgeving van) het Nationaal Park. Hoewel een verslag beschikbaar is zal nog bezien worden of een kleine publicatie kan worden gemaakt met een aantal voorbeelden van geslaagde, inkomsten genererende activiteiten.

N.a.v. een eerder gehouden workshop is het Kenniscentrum Groen en Handicap in 2009 begonnen met *advisering over bereikbaarheid en toegankelijkheid* (voor mensen met een lichamelijke handicap) aan parken die daaraan behoefte hebben.

In de Oosterschelde, Biesbosch, Lauwersmeer en Drents-Friese-Wold zijn visitatiecommissies van het Kenniscentrum op pad gegaan om, zoveel mogelijk in samenspraak met de beheerders ter plaatse, aan te geven waar, welke verbeteringen t.b.v. het bezoek van gehandicapten wenselijk zijn. Over deze bezoeken zijn rapportages uitgebracht die de parken / beheerders kunnen benutten om de nodige maatregelen te treffen. Omdat het Kenniscentrum hoofdzakelijk met vrijwilligers werkt, zijn de kosten van deze adviezen laag, terwijl de inhoud tot nu toe telkens als bijzonder waardevol wordt aangemerkt.

Voor het vierde achtereenvolgende jaar heeft het SNP een financiële bijdrage verleend voor een pilotproject. Bij pilotprojecten gaat het om vernieuwende projecten die door een park worden uitgevoerd en die (op termijn) als voorbeeld kunnen dienen voor andere parken.

In 2009 ging het om een bijdrage voor het project “Metten is weten” in het Grenspark De Zoom-Kalmhoutse Heide. In dit project analyseert men met behulp van satellietbeelden de ontwikkeling van de vegetatie over een reeks van jaren, teneinde te kunnen vaststellen of genomen (beschermende) maatregelen het beoogde effect sorteren.

Versterking van draagvlak en organisatie

Versterking draagvlak

In vorige paragrafen bleek al dat het SNP op verschillende manieren werkt aan vergroting en versterking van het draagvlak voor de Nationale Parken in ons land. De uitgave van een NP Magazine en de verbetering van de websites zijn voorbeelden hiervan. Meer specifiek kan gewezen worden op de *contacten die worden onderhouden met VNG, IPO en LNV*. Door de verschillende overheidsniveaus met enige regelmaat te informeren over of te confronteren met ontwikkelingen bij de Nationale Parken, zorgen wij ervoor dat de aandacht voor de parken bij beleidsmakers en bestuurders wordt vastgehouden en versterkt.

In 2009 is vooral geïnvesteerd in het aantrekken van de relatie met de VNG en met de nieuw gevormde Directie NLP (Natuur, Landschap en Platteland) van het ministerie van LNV.

Onderzoek Bestuurlijke organisatie

Als het gaat om versterking van de organisatie stond in 2009 centraal het *onderzoek naar de bestuurlijke organisatie van de parken*, op initiatief van het SNP uitgevoerd door Pro Facto in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen. Aanleiding voor dit onderzoek was de discussie binnen het SNP over de vraag of de huidige organisatievormen en besluitvormingsstructuren wel de meest geschikte zijn om zowel de individuele Nationale Parken als het gehele stelsel tot optimale bloei te laten komen.

Uit de onderzoeksrapportage, die in september is uitgebracht, kwam naar voren dat er geen reden is om een generieke wijziging van de bestuurlijke structuur van de Nationale Parken na te streven. De onderzoekers concluderen dat de Nationale Parken hun positie vooral ontleen aan de hun centrale plaats in een netwerk van bestuursorganen, natuurbeschermingsorganisaties, grondeigenaren en burgers/gebruikers. Het is de kracht van veel Overlegorganen dat zij een verbindende rol kunnen spelen zonder te beschikken over een juridische status of formele bevoegdheden. Het overlegmodel vormt in de ogen van de onderzoekers daarmee een goed fundament voor de verdere ontwikkeling van de Nationale Parken.

In het Voorzittersoverleg SNP is deze conclusie overgenomen, onder de aantekening dat uiteraard de mogelijkheid bestaat om aanpassingen in de bestuurlijke structuur aan te brengen als de regionale omstandigheden dat wenselijk maken. Daarnaast werd breed de aanbeveling van de onderzoekers gedeeld dat het van belang is de komende tijd te blijven zoeken naar mogelijkheden om de huidige organisatie van de Overlegorganen te versterken. Het rapport bevat diverse suggesties die in dat verband op hun merites onderzocht kunnen worden. Op verzoek van de voorzitters van de Overlegorganen is in november een brief opgesteld, waarin de voornaamste aandachtspunten voor het SNP en de individuele parken zijn verzameld.

Internationale contacten

Commissie Internationale Zaken

De activiteiten van de Commissie Internationale Zaken hebben zich gericht op het coördineren van de Nederlandse inbreng bij de Europarc Conferentie en het op elkaar afstemmen van de afzonderlijke internationale activiteiten van de nationale parken. Dit conform het werkplan van de Commissie 2008-2010. De Commissie Internationale zaken is drie maal bijeen geweest.

Europarc Federation

Om de samenwerking tussen de Nederlandse nationale parken met de parken elders in Europa te bevorderen, zijn SNP en de 20 nationale parken lid van de Europese Federatie (Europarc Federation)

Het SNP nam met een aantal Nederlandse parken deel aan de Jaarconferentie "A shared heritage, a common future", die werd gehouden van 8 tot 13 september 2009 in Strömstad (Zweden).

Strömstad te Zweden, gastlocatie van de Europarc Conferentie 2009

De conferentie stond in het teken van het 100-jarig bestaan van nationale parken in Europa. De opening vond plaats in aanwezigheid van de koning van Zweden. Meer dan driehonderd deelnemers uit dertig Europese landen waren aanwezig. Ervaringen en kennis op het gebied van natuurbescherming, beheer en inrichting, duurzaam toerisme, educatie en voorlichting werden uitgewisseld. Tijdens de conferentie heeft de Europese Federatie een jubileumboek over de nationale parken in Europa gelanceerd. De uitgave daarvan is mede met een financiële bijdrage van het SNP mogelijk gemaakt.

De dames Kersten, Witteveen en Jager in overleg tijdens de Europarc Conferentie in Strömstad

DCNA

De *Dutch Caribbean Nature Alliance* (DCNA) heeft in samenwerking met haar Nederlandse partners, waaronder SNP, een communicatie actieplan 2010 opgesteld met het doel de rijke biodiversiteit van Aruba en de Nederlandse Antillen extra onder de aandacht van het Nederlandse publiek te brengen. De uitvoering van de geplande acties zal in het najaar van 2010 plaatsvinden. In het kader van het samenwerkingsverband tussen SNP en DCNA is een eerste aanzet voor een uitwisselingsprogramma met de nationale parken van de Nederlandse Antillen opgesteld. In 2010 zal het programma met betrokkenen verder worden uitgewerkt.

Organisatie SNP

Vergaderingen

In 2009 heeft het AB vier keer en het DB vijf keer vergaderd. De secretarissen kwamen vier keer bijeen. Daarnaast waren er enkele bijeenkomsten van de Commissie Internationale Zaken en van de werkgroep Communicatie. De jaarvergadering vond in juni plaats in het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug (Nijverdal) waar 's middags een fiets- en een wandeltocht georganiseerd waren.

Personele wijzigingen

Zoals elk jaar waren er weer verschillende personele wijzigingen. Zo is mevrouw Vlietstra afgetreden als voorzitter van NP Lauwersmeer en opgevolgd door mevrouw M. de Meijer. Ook mevrouw Vosjan, voorzitter NP Weerribben-Wieden heeft afscheid genomen; haar opvolger was eind 2009 nog niet benoemd. Bij de secretarissen deden zich diverse mutaties voor. De dames Hoekstra en Kuijf en de heren Mols en Schiphorst namen afscheid. Mevrouw Zwart en de heren Martens en Niens traden in hun voetsporen. In één park was de positie eind 2009 vacant.

Als nieuwe adviseurs zijn aangetreden de heren van Brouwershaven (LNV) en de Jong (IVN).

Financiën in kort bestek

Voor de uitvoering van het werkplan 2009 heeft het ministerie van LNV een subsidie van € 300.000,- toegezegd. Het subsidie bestond uit € 120.000,- voor de organisatiekosten en € 180.000,- voor de projectkosten.

Staat van baten en lasten over de periode 1 januari t/m 31 december 2009:

	<i>Begroting</i>	<i>Werkelijke lasten</i>
Organisatiekosten	€ 120.000,-	€ 115.324,-
Projectkosten	€ 180.000,- (voor projecten)	€ 108.871,-
	-----	-----
Totaal	€ 300.000,-	€ 224.195,-

De eindafrekening van het werkplan 2009 vindt per 1 juli 2010 plaats. De betaling van een aantal projecten van het werkplan 2009 zal pas in 2010 plaats vinden. Een uitgebreide financiële verantwoording zal worden neergelegd in de separaat uit te brengen jaarrekening.

Stand liquide middelen per 31 december 2009:

Kas	€	37,-
Postbank	€	873,-
Postbank Renterekening	€	159,-
Nog te ontvangen subsidiegelden	€	80.000,-

BIJLAGE 1: Samenstelling Voorzittersoverleg / AB, DB* en secretarissenoverleg SNP per 31-12-2009

LEDEN		
Park	Voorzittersoverleg / AB	Secretarissenoverleg
NBEL Drentsche Aa	H. van 't Land	K. Folkertsma
NP De Âlde Feanen	P. Miedema (lid DB)	K. Bik
NP De Biesbosch	J. Heijkoop (lid DB)	P. Martens
NP Drents-Friese Wold	mw. J.C. Witteveen-Hevinga	mw. C. Scholten
NP Duinen van Texel	E. Vermeer	mw. J. Groen
NP Dwingelderveld	mw. J.C. Witteveen-Hevinga	P.W. Pasman
NP De Groote Peel	J.J.M. Tindemans	J.J.M. Pouw
NP De Maasduinen	mw. R. Oomen-Ruyten	J.J.M. Pouw
NP Lauwersmeer	mw. M. de Meijer	vacature
NP Loonse en Drunense Duinen	P.M.J. van den Baar/ P.Groenestein	mw. A. van den Bogert
NP De Meinweg	mw. J.W. Kersten (vice-voorz./secr.)	J.J.M. Pouw
NP Oosterschelde	J.J. Lilipaly	F.M.M. van Pelt
NP Sallandse Heuvelrug	R. Lanning	H. Reimerink
NP Schiermonnikoog	mw. G.W. van Montfrans-Hartman	K. Bik
NP Utrechtse Heuvelrug	Th.E.M. Wijte (penningm.)	mw. R. Zwart
NP Weerribben-Wieden	vacature	P. Niens
GP De Zoom – Kalmthoutse Heide	H. Suykerbuyk	mw. B. van Eeckhoutte
NP Zuid-Kennemerland	mw. F. G. van Diepen - Oost (voorz.)	mw. J. Groen
NP De Hoge Veluwe	S.E. Baron van Voorst tot Voorst	mw. A. Kylstra
NP Veluwezoom		W. Knol
ADVISEURS		
Ministerie van LNV	H. Soorsma / H. Wieringa	G. van Ommering / J. Kruijshoop /
Federatie Part. Grondbezit	W.J.P. van Notten	
IVN	J. de Jong	mw. C. Adema / H. Bunte
Staatsbosbeheer	mw. P.M. Sangers	
Vereniging Natuurmon.	T. Wams	
De Landschappen	H. Bartelink	

* De DB functies zijn tussen haakjes aangegeven

Bijlage 2: Samenstelling Commissie Internationale Zaken

Th.E.M. Wijte	NP Utrechtse Heuvelrug	Voorzitter
Mw. J.W. Kersten	NP De Meinweg	
J.W. Sneep	SNP	
Mw. S. Bakker	Staatsbosbeheer	
F.W. Prins	Ver. Natuurmonumenten	
C. Maas Geesteranus	IVN	
Mw. M.A.J. Jager-Wöltgens	Bestuur Europarc Federation	adviseur

Bijlage 3: Samenstelling Werkgroep Communicatie

J.W. Sneep	SNP	Voorzitter
Mw. W. Prast	Ver. Natuurmonumenten	
Mw. H. Leenen	Staatsbosbeheer	
Mw. A. Vos	IVN	
Mw. A. van den Bogert	NP Loonse en Drunense Duinen	
Mw. C. Scholten	NP Drents-Friese Wold	
L.C.M. van Grieken	SNP	

Bijlage 4 Medewerkers SNP in 2009

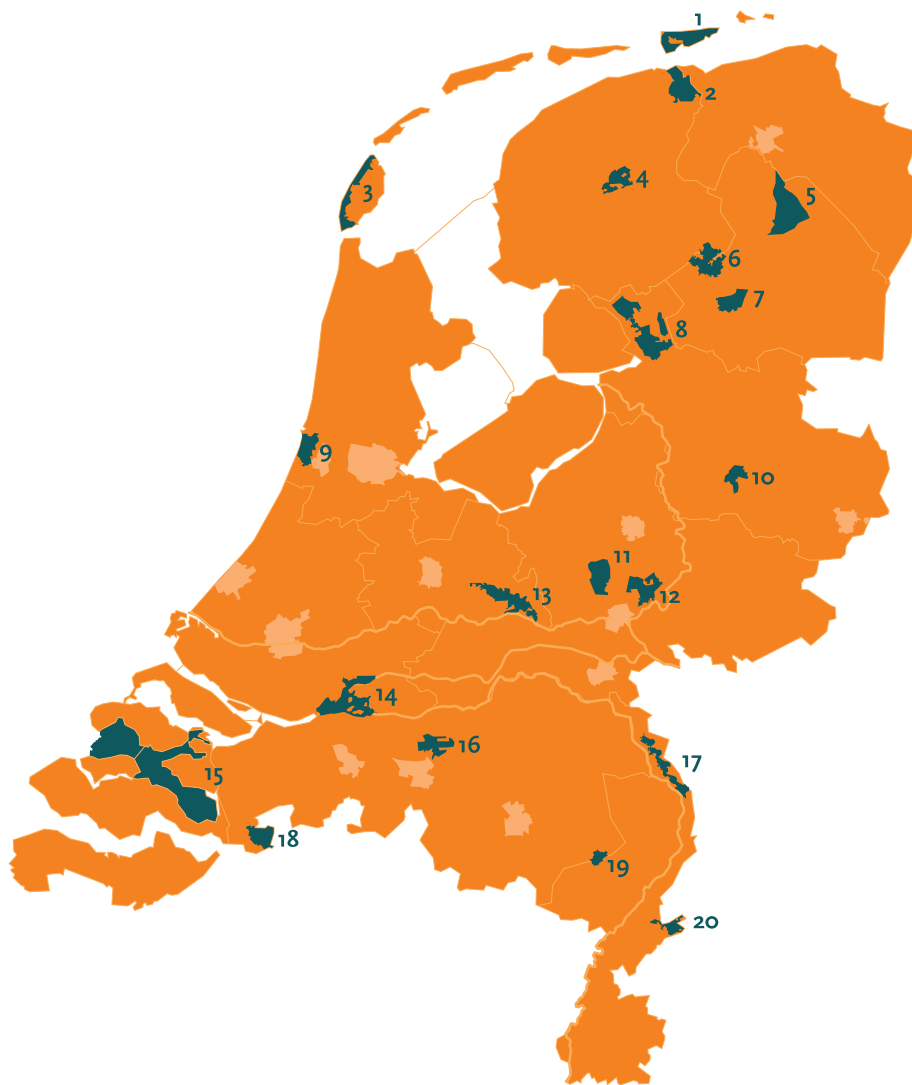
J.W. Sneep	directeur	1,0	fte
L.C.M. van Grieken	ambtelijk secretaris / projectleider	0,5	fte
mw. J. Lake	administratieve ondersteuning	0,2	fte

mw. J. Hofsteenge verzorgde de notulering van het voorzitters- en secretarissenoverleg

Nationale Parken

- 1 Schiermonnikoog
- 2 Lauwersmeer
- 3 Duinen van Texel
- 4 De Alde Feanen
- 5 Drentsche Aa
- 6 Drents-Friese Wold
- 7 Dwingelderveld
- 8 Weerribben-Wieden
- 9 Zuid-Kennemerland
- 10 De Sallandse Heuvelrug
- 11 De Hoge Veluwe
- 12 Veluwezoom
- 13 Utrechtse Heuvelrug
- 14 De Biesbosch
- 15 Oosterschelde
- 16 De Loonse en Drunense Duinen
- 17 De Maasduinen
- 18 De Zoom- Kalmthoutse Heide
- 19 De Groote Peel
- 20 De Meinweg

De Nationale Parken richten zich op:

- Bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap
- Natuurgerichte recreatie
- Educatie en voorlichting
- Onderzoek

Uitgave:

Samenwerkingsverband Nationale Parken

Uitgave 2010

De 20 Nationale Parken vertellen het verhaal
van de Nederlandse natuur.

